

KULTURHISTORISKE LANDSKAP AV NASJONAL
INTERESSE FOR TROMS

HØRINGSUTTALELSE

FRA

TORSKEN OG BERG KOMMUNE

1. Bakgrunn

Riksantikvaren har på oppdrag for Klima- og miljødepartementet igangsatt et arbeid med å etablere et register over Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse. I samarbeid med regional myndighet utarbeidet det regionalvise oversikter. (KULA prosjektet) Nå foreligger utkast for Troms

Riksantikvaren opplyser at målet med KULA er å:

- Få oversikt over landskap av nasjonal kulturhistorisk interesse
- Bidra til økt kunnskap og bevissthet om landskap i kommuner og relevante sektorer
- Styrke kulturminneforvaltningen som aktør i forvaltning av landskap

Berg og Torsken ble invitert og deltok på orienteringsmøte om prosjektet med Riksantikvaren på Hamn den 29.4.16.

Rapporten for Troms ble lagt ut på høring i mai 2017 med høringsfrist 1.10.17. Et høringsmøte ble avholdt i Tromsø 21.6. 17 uten deltagelse fra Senjakommunene.

Kun få dager før svarfrist ble Senjakommunene bevist på rapporten og så viktigheten av å avgi høringsuttalelse. Høringsutkastet ble drøftet i fellesnemda for Senjakommunen den 27.9.17 som i sitt vedtak ba om fristforlengelse.

Fylkestinget besluttet i sitt møte 17.10.17 å utsette behandling av rapporten, og ba fylkesråden arrangere møter med de berørte kommuner. Det ble også vedtatt å be Riksantikvaren om utsatt høringsfrist til 20.3.18.

Det ble arrangert et uformelt dialogmøte mellom kulturetaten i Troms fylkeskommune og Senjakommunene i Tromsø i etterkant av Fylkesmannens dialogmøte på Scandic Ishavshotell i Tromsø 11 januar 2018. Her deltok også representanter fra Riksantikvaren.

Kulturetaten orienterte også regionrådet i Midt-Troms i møtet den 29.1.18, og det ble igjen avholdt et dialogmøte mellom Kulturetaten og ordførere og rådmenn i Tranøy, Berg og Torsken på Finnsnes 6.2.18

2. Det foreslåtte areal i Berg og Torsken

I rapporten er det avsatt et område på 1116,8 km² som betegnes **Senjas Vestkyst/ Sazza oarjjabealriddu**. Allerede her reagerer vi. Det er grunnleggende i samfunnsgeografien at et konkret stedsbegrep kan gi en nødvendig forståelse av hva det er som skal til for å få frem omgivelsenes egenart og steds kvalitet, men dette navnet er ukjent for oss. På Senja er det innarbeidet å snakke om Yttersia og Innersia, dette området ligger på Yttersia.

Området følger ikke kommunegrensene. I nord følger den grensen mot Lenvik. Mot nord går den fra Breitind og sørover parallelt, men noe vest for kommunegrensen, beveger seg så inn i Tranøy og går tvers gjennom Ånderdalens nasjonalpark og følger så kommunegrensen i Indre Seifjorden, går igjen inn i Tranøy og over i Harstad kommune og følger så yttersiden av øyene i Torsken og Berg.

Med unntak for deler av bebyggelsen i Svandalen i Berg, foreslås det i realiteten at alle vitale området i våre kommuner blir definert som kulturhistorisk landskap.

Gjennomgående i de fylker der det er gjort en kartlegging av kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse (KULA) er det foreslått avsatt mindre områder som anses å ha særlig verdi. Slik er det også

for noen områder i Troms, men når det gjelder områdene på Senja avvikes det fra dette, og det foreslås utlagt tilnærmet to hele kommuner.

Vi har lange tradisjoner her i landet med sikre særlig områder gjennom ulike former for statlig vern. Relativt urørte og grisgrendte naturområder, vanligvis på statens grunn, er lagt ut Nasjonalparker eller landskapsvernområder. Vi legger ut mindre uberørte områder til naturreservater og vi har tradisjon for å legge ut geologiske, zoologiske eller botaniske forekomster som naturminner.

Det Riksantikvaren her foreslår ovenfor kommunene må anses som et brudd med den vernetradisjon vi har her i landet.

For øvrig er det vår oppfatning at deres forslag om omfattende bruk av vernesoner er i strid med intensjonene for bruk av hensynsoner.

3. Vår oppfattelse av mulige konsekvenser av rapporten

Berg og Torsken kommune deler Riksantikvarens ønske om økt fokus på kulturhistoriske landskap. Vi har lenge hatt stor fokus på å synliggjøre og ivareta landskapsverdiene i våre arealplaner. Gjennom nylig vedtatt kommunedelplan kulturminne har vi også synliggjort en rekke kulturminner og kulturlandskap. Gjennom revisjon av kommuneplanens arealdel som pågår nå, foreslår vi å sikre disse områdene ved bruk av hensynsoner og bestemmelser.

Det er imidlertid vår oppfatning at bevissthet og fokus på disse forhold må utvikles lokalt.

I de dialogene vi har hatt med fylkeskommunes kulturretat, er det trukket frem at motstanden mot KULA rapporten for Troms antagelig skyldes misforståelse, fordi rapporten kun kommer med anbefalinger og ikke pålegg eller statlig vern. Dette er vi sjølsagt innforstått med.

Den kommunale sjølråderetten er gammel, men først med plan og bygningsloven av 1965 ble kommunens ansvar for arealbruk nedfelt. Dette viktige prinsipp har vært under press mange ganger siden, men overlevd selv om mange mener det er kraftig redusert gjennom den makt som er gitt til byråkratiet i mange offentlige organ som har innsigelsesmyndighet gjennom plan- og bygningsloven.

Vår bekymring er at Riksantikvarens forslag kan utnyttes til å sette krav til kommunenes samlede arealutnyttelse ved revisjon av sine arealplaner.

4. Kulturhistorisk landskap - vårt forslag.

I vedlagte kart er det inntegnet svært mange områder, og noen områder som er beskrevet i kulturminneplanene gjenstår å legge inn på kart.

(Vi vil foreslå at alle eller deler av disse områdene defineres som kulturhistorisk landskap) **Fjernes?**

5. Konklusjon

Kommunene Lenvik, Tranøy, Berg og Torsken, samt «nye Senja kommune» kan ikke akseptere det forslag som foreligger i høringsutkast for Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse i Troms.

Områdene som er foreslått i høringsutkastet er alt for omfattende og berører hele land og sjøareal i to kommuner og halve Nye Senja kommune. Dette er vel dramatisk og vil legge framtidige føringer på angitte areal.

Området er i stor utvikling, spesielt innenfor sjømatnæringene og er næringsmessige viktige arealer for en framtidig utvikling. Nasjonale føringer innenfor sjømat relaterte næringer tilsier også at man skal bidra til vekst innenfor fiskeri- og havbruk og da har vår region noen naturgitte fortrinn med nærhet til fiskefelt og gode lokaliteter for havbruk.

Områdene som kan aksepteres definert som kulturhistoriske landskap er områder som allerede har en form for vernestatus (se vedlagte kartskisse)